

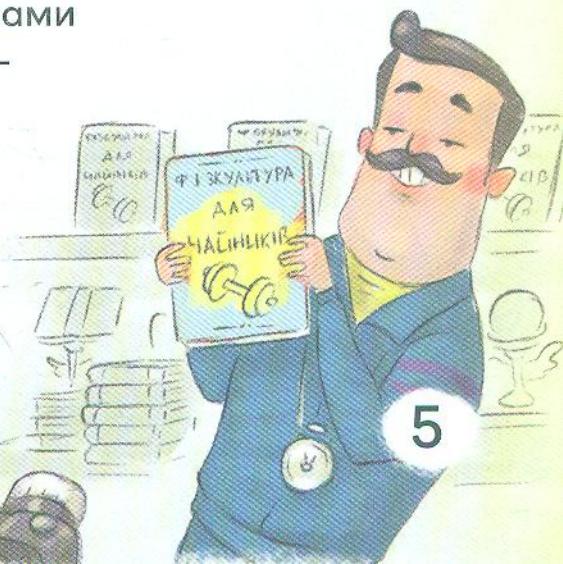
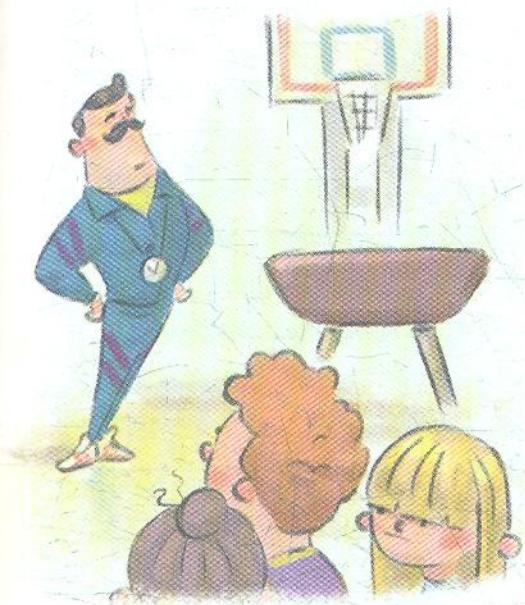
Що таке історія?

Історія — це розповідь про те, що було насправді. Ми любимо розказувати історії, але інколи розповідаємо їх як забажаємо. Тобто прикрашаємо, вигадуємо і деколи, давайте будемо відвертими, прибріхуємо. Як, наприклад, той випадок, коли ви можете перебільшити свої досягнення у школі чи на секції. Наше бачення історії та її оцінка можуть бути різними, деколи навіть протилежними думці інших людей.

Наприклад, коли я був маленьким, мій учитель фізкультури здавався мені не дуже добрым чоловіком. Він часто кричав і змушував багато бігати у спортзалі, а ще кидав важкими баскетбольними м'ячами в неслухняних учнів, і деколи це було боляче. Проте моїй матусі він здавався милим присмінним чоловіком — хорошою людиною і професіоналом, який виховував дітей, привчав їх до дисципліни та робив із них успішних спортсменів. Моя історія — історія моєї мами

про вчителя фізкультури були різними, навіть протилежними. І хоча жодна з них не була об'єктивною, тобто істинною, і мама, і я вважали їх абсолютно правдивими. Сам учитель фізкультури про себе думав зовсім інакше, мріючи стати

відомим письменником та здобути славу. І це — історії лише про одну людину! А ми з вами незабаром зануримося в історію великої країни України, про яку розповідали й розповідають мільйони людей — і кожен може мати свою версію,

свій погляд на те, що відбувалося. Свої історії можуть розповідати навіть речі, як-от картини, скульптури, лицарські мечі, коzaцькі шаблі. Навіть ваші шкільні рюкзаки мають свою історію.

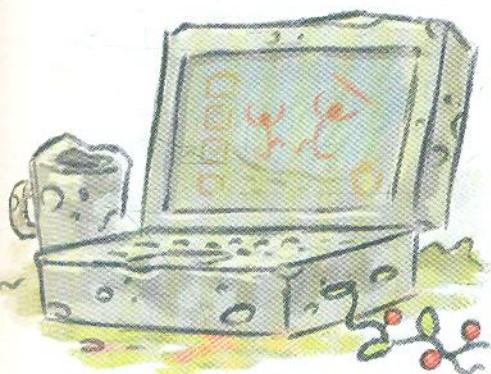
Історія України — це мільйони голосів, які говорять про те, що відбулося колись. Тож завдання поважних науковців-істориків — зібрати всі історії докупи, з'ясувати, які з них правдиві, прибрati здогадки й побрехеньки та записати решту в книги. Отже, у нашому виданні ми будемо розповідати про факти — про те, що справді відбувалось (наприклад, учитель фізкультури любив дисципліну, кидався м'ячем, хотів бути письменником і виховав багато спортсменів). Проте ми будемо дуже обережні з тим, чого не можемо знати напевно — з оцінками чи коментарями (чому саме він був такий суворий, чи любив насправді дітей тощо).

Ну що, розпочнемо?

Камінь, бронза, мідь і залізо. Як усе починалось

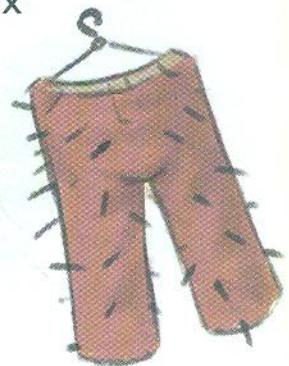
Історія нашого світу поділяється на довгі відрізки часу, які називаються добами. Це не ті доби, у яких по двадцять чотири години, а ті, що тривають тисячі років. Історичну добу деколи називають періодом або віком.

Найдовшою була кам'яна доба. Чому вона так називалась? У ті часи люди виготовляли майже все з каменю. Здебільшого це була зброя або знаряддя праці — тобто те, що вони використовували для роботи, як-от зараз ми використовуємо комп'ютери, трактори чи будівельні крани. Але як ви думаете, чи

могли тоді люди зробити з каменю комп'ютер? Ні. Трактори чи крани? Без сумніву, ні. Навіть доброї лопати з каменю не зробиш.

Жили тоді люди у кам'яних печерах. Жодних футбольок і джинсів ще не було. Єдиний одяг робили з хутра тварин, яких вдалось уполявати. Діти теж не мали великого вибору іграшок, бо усі вони виготовлялися з каменю або з дерева кам'яними інструментами. Їжа була простою: ягоди, фрукти, м'ясо та риба — і жодної тобі піци та шоколадок! Одним словом, життя за кам'яної доби навряд чи нас із вами сильно порадувало б. Але все змінюється, і люди, прагнучи комфорту, з тієї потреби постійно робили різні винаходи, які полегшували їхнє життя. І приборкання вогню стало першим величезним кроком до цього.

Під час кам'яної доби люди дуже боялись вогню, але згодом зрозуміли, що він може бути безпечним, якщо дотримуватись певних правил. А ще він може давати тепло, і їжа, приготована на ньому, смакує краще. Так-так, були часи, коли наші предки, тобто ті люди, які жили до нас, юли лише сирі плоди, корінці, м'ясо та рибу. Бр-р-р! Це, мабуть, було жахливо. Приборкання вогню поклало цьому нездоровому харчуванню край, і всім стало веселіше.

A colorful illustration of a brown hedgehog with a spiky back. It is standing next to a large metal pot that is placed over a small fire made of sticks. The hedgehog appears to be warming itself or the pot.

Одного прекрасного сонячного дня, пообідавши, люди побачили, що у вогні може плавитись мідь. Це така собі тверда штука, яка називається металом. Вони зауважили, що розплавлену на вогні мідь можна було заливати у кам'яні формочки й робити різні предмети: зброю, цвяхи, лопати та навіть іграшки.

Так почалась мідна доба, коли основне в господарстві виготовляли з міді або мідними інструментами. У наш час із міді виробляють теж багато чого, але найголовніше — дроти, які називають кабелями. Завдяки їм у наші домівки проводять інтернет. Люди мідної доби, звичайно, ще не знали про

